

Verslag
Commissie voor Grensoverschrijdende Verstandhouding
17 april 2023, Rathaus Kalkar

Aanwezig:

Leden: Sjaak Böhmer (Gemeente Montferland), Christian Boßmann (Stadt Xanten), Jürgen Franken (Kreis Kleve), Sigrid Mölleken (Stadt Rees), Tanko Scholten (Stadt Xanten), Sijmen Versluijs (Gemeente Beuningen)

Euregio Rijn-Waal: Sjaak Kamps, Svenja Arnzt, Heidi de Ruiter

Gasten: Harald Münzner (Stadt Kalkar), Sarel Tempelman (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen)

Verontschuldigd:

Ralf Berensmeier (Kreis Wesel), Ferdinand Böhmer (Gemeinde Kranenburg), Nadine Jordan (Stadt Hamminkeln), Sjoerd van der Meer (Gemeente Renkum), Manon Pelzer (Gemeente Bergen), Frank Putzmann (Stadt Moers), Thomas Susen (Stadt Duisburg), Edwin Tiggers (Gemeente Lingewaard), Jarin van der Zande (Gemeente Apeldoorn)

Punt 1   Opening en begroeting

De heer Kamps (Euregio Rijn-Waal) opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. Hij geeft aan, dat de vice-voorzitter helaas verhinderd is en vraagt of de aanwezigen er mee akkoord gaan, dat hij het technisch voorzitterschap op zich neemt of een van de aanwezigen het voorzitterschap op zich wil nemen. De aanwezigen besluiten om de heer Kamps als voorzitter voor deze vergadering aan te wijzen.

Er zijn geen aanvullingen m.b.t. de agenda, deze wordt aldus ongewijzigd vastgesteld.

Punt 2 Vaststelling verslag van de vergadering d.d. 17 oktober 2022 en 27 februari 2023

Met betrekking tot de verslagen van 17 oktober 2022 en 27 februari 2023 zijn er geen vragen of opmerkingen.

De heer Kamps gaat naar aanleiding van dit agendapunt kort in op de digitale vergader rondes, die zijn ingesteld om een tijdige besluitvorming van de Interreg-projectaanvragen te kunnen waarborgen. Hij geeft aan, dat de lead partners van de Interregprojecten hebben aangegeven, de digitale rondes te waarderen, onder meer omdat zij sneller de feedback ontvangen. Er is vorig jaar besloten om het een jaar te proberen. Het is belangrijk dat de werkwijze vervolgens geëvalueerd wordt door de commissies. Het is een overweging om hiervoor een gezamenlijke commissievergadering te organiseren. De combinatie van fysieke en digitale vergadering zorgt er ook voor, dat het moeilijk is om de leden weer naar de fysieke bijeenkomsten te laten komen. Ook dit aspect dient meegenomen te worden in de evaluatie. Wat kan gedaan worden om weer meer commissieleden te motiveren om aan de vergaderingen deel te nemen. De aanwezige commissieleden stemmen hiermee in.

Besluit:

Het verslag van de vergadering d.d. 17 oktober 2022 wordt ongewijzigd vastgesteld.
Het verslag van de vergadering d.d. 27 februari 2023 wordt ongewijzigd vastgesteld.

Punt 3   Interreg VI A Deutschland-Nederland

Punt 3a   Stand van zaken Interreg VI A Deutschland-Nederland

De heer Kamps licht dit agendapunt kort toe. Hij geeft aan dat de projecten uit de prioriteiten 3 en 4 relevant zijn voor de commissie voor grensoverschrijdende verstandhouding. Binnen

deze prioriteiten zijn inmiddels twee projecten goedgekeurd. Dit betreft het Kleinprojectenfonds, de opvolger van People to People en het project De Rijn Verbindt. Dit project heeft tot doel de ecologische kwaliteit van en langs de Rijn te verbeteren. Ook zit er een bewustwordingscomponent in het project. Daarnaast bevinden zich drie projecten in de besluitvormingsprocedure. Het project Euregio Mobility is een initiatief van het netwerk van de Ler(n)ende Euregio, waarin ROCs en Berufskollegs samenwerking. Het project TRAM heeft tot doel om de situatie van Oost-Europese arbeidsmigranten te verbeteren en is een initiatief van de Hochschule Rhein-Waal. In het project Grenzeloos Landschap werken de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap en het Naturschutzzentrum im Kreis Kleve e.V. samen aan het klimaatbestendig maken van het landschap.

Een vierde project dat interessant is voor de commissie is het project ERMWIC. Dit project is ingediend bij het Regionale Programmamanagement bij de euregio-rijn-maas-noord, omdat de lead partner in Venlo gevestigd is, maar het geografische zwaartepunt van het project ligt in de Euregio Rijn-Waal. Vier Veiligheidsregio's en de Kreise Kleve en Viersen en de Bezirksregierung Düsseldorf willen de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding verbeteren. De heer Franken (Kreis Kleve) vraagt of het project ook een communicatiecomponent richting de inwoners van de regio bevat, omdat deze communicatie juist in crisissituaties heel belangrijk is. Mevrouw De Ruiter (Euregio Rijn-Waal) zegt toe deze vraag tijdens de vergadering van de Ronde Tafel Openbare Orde en Veiligheid, die op 18 april plaatsvindt te zullen stellen.

[De Veiligheidsregio Limburg-Noord, lead partner van het project heeft op navraag aangegeven, dat er het project een werkpakket voor communicatie bevat. Dit werkpakket omvat zowel de communicatie binnen het projectconsortium als ook de communicatie richting de burger. Zo zal er o.a. een website komen, waarop inwoners zich kunnen informeren hoe zij bij rampen en andere incidenten moeten handelen.]

De heer Kamps rondt dit agendapunt af met de opmerking, dat de diverse projecten ook weer bezocht zullen worden tijdens de commissievergaderingen om de resultaten te laten zien.

Punt 3b Stand zaken kleine projecten Kleinprojectenfonds

Op verzoek van de voorzitter licht mevrouw Arntz (Euregio Rijn-Waal) dit agendapunt toe.

Het Kleinprojectenfonds (KPF) is de opvolger van People to People, waarmee de afgelopen subsidieperiode kleinere projecten ondersteund worden. Binnen het KPF kunnen initiatieven op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt, cultuur, governance etc. ondersteund worden. Voor de kleinere sociaal-culturele activiteiten als scholierenuitwisselingen, oefeningen van de brandweer en grensoverschrijdende sporttoernooien wordt een gestandaardiseerd bedrag van 750 euro beschikbaar gesteld, onafhankelijk van de daadwerkelijke kosten van de activiteit. Ook hoeven na afloop geen rekeningen en betaalbewijzen voorgelegd te worden. Hiermee zijn de mini-projecten nog toegankelijker geworden. Ook de aanvraag- en uitbetalingsprocedure voor People to People activiteiten (subsidie van max. 25.000 euro en max. 50%) is vereenvoudigd. Hiervoor wordt in de nieuwe subsidieperiode gevraagd om een gedetailleerder project- en kostenbeschrijving. Achteraf wordt aan de hand van het eindbericht getoetst of alle activiteiten daadwerkelijk conform de aanvraag hebben plaatsgevonden. Ook hier hoeven voortaan de facturen en uitbetalingsbewijzen niet ingediend te worden.

Het is nu belangrijk om de nieuwe subsidiemogelijkheden ook bekend te maken. Daartoe vindt op 20 april de feestelijke kick-off van het KPF plaats. De commissieleden zijn hiervoor vanzelfsprekend van harte uitgenodigd. Tijdens het Health Valley Event dat in maart in Nijmegen plaatsvond, heeft eveneens een presentatie van het KPF plaatsgevonden en er staan nog enkele presentaties op de agenda.

De heer Scholten (Stadt Xanten) haakt hier op in en vraagt of er informatiemateriaal beschikbaar is. Mevrouw Arntz geeft aan dat er nog een brochure ontwikkeld wordt. Alle informatie en de aanvraagformulieren zijn uiteraard wel al te vinden op www.euregio.org/kpf.

Punt 3c Stand van zaken mini-projecten Kleinprojectenfonds

De heer Kamps geeft aan, dat de eerste mini-projecten en kleine projecten al goedgekeurd zijn. De mini-projecten worden in de deze subsidiefase ambtelijk goedgekeurd, zodat de goedkeuring sneller gaat en de projectpartners binnen 10 dagen een toezegging kunnen ontvangen. De projecten tot 25.000 worden nog wel door het Dagelijks Bestuur beoordeeld. De heer Kamps sluit dit onderwerp af met de oproep aan de commissieleden om reclame te maken voor het KPF.

Besluit:

De agendapunten 3a t/m 3c worden ter kennisgenomen.

Punt 4 Euregionaal Mobiliteitsplan

Op verzoek van de voorzitter licht mevrouw De Ruiter dit agendapunt kort toe.

Zij geeft aan, dat na het eindsymposium van het project Euregionaal Mobiliteitsplan op 10 oktober 2022 er diverse initiatieven zijn ontplooid. Zo zijn de Regio Achterhoek, de gemeenten Doetinchem, Zevenaar en Montferland en de Stadt Emmerich met elkaar in gesprek over een verkeerskundig onderzoek naar een fietsverbinding tussen de vier gemeenten. Deze fietsverbinding van een van de verbindingen die in het kader van het Euregionaal Mobiliteitsplan als bijzonder kansrijk is geïdentificeerd. De studie zou in september van start moeten gaan. Hiervoor wordt een KPF-aanvraag gedaan.

In maart heeft er een bijeenkomst van het netwerk Mobility NL-NRW eveneens over grensoverschrijdende fietsverbindingen in het Euregio-Forum plaatsgevonden en op 12 juni vindt er in Wesel een mobiliteitsconferentie plaats.

De VRR plant voor de Kreis Kleve met de X25 een nieuwe snelbusverbinding tussen Emmerich en Nijmegen, aanvullend op de bestaande succesvolle verbinding SB58. De heer Franken vult aan, dat het hierbij met name ook om een tactverdichting gaat, die er voor moet zorgen, dat er een doorgaande grensoverschrijdende halfuursverbinding gerealiseerd wordt.

Met betrekking tot de mobiliteitsconferentie in Wesel vraagt de heer Franken na of hier ook mensen uit de Kreis Kleve welkom zijn. Dit is het geval. De save the date is ook doorgestuurd naar de Euregioraadsleden. De definitieve uitnodiging zal ook worden doorgestuurd naar de commissieleden.

De heer Kamps vult met betrekking tot de bijeenkomst van Mobility NL-NRW aan, dat Nordrhein-Westfalen op dit moment zeer goede subsidievoorwaarden heeft voor fietsinfrastructuur, er zijn veel middelen beschikbaar en er geldt een hoog subsidiepercentage tot 95% voor minder kapitaalkrachtige gemeenten. In Nederland is dit bij de provincies moeilijker, omdat het argumentatief lastig is om het gebruikerspotentieel van grensoverschrijdende fietsroutes aan te tonen. In het kader van de coalitieonderhandelingen heeft de Euregio Rijn-Waal aan de provincies Gelderland, Limburg en Noord-Brabant hiervoor om aandacht gevraagd. De heer Böhmer (Gemeente Montferland) waardeert dit zeer.

Besluit:

Dit agendapunt is ter kennis genomen.

Punt 5 Mededelingen / Rondvraag

Punt 5a Burgemeestersontmoeting 100.000+ steden

De heer Kamps geeft aan dat de ontmoeting van de burgemeesters van de zeven 100.000+

steden in de Euregio Rijn-Waal op 3 maart jl. onderdeel was van de samenwerkingsactiviteiten van deze grote steden. Er zijn tijdens de bijeenkomst ook onderwerpen besproken, die interessant kunnen zijn voor de kleinere gemeente. Zo ging het over duurzaam, circulair en flexibel bouwen. Dit thema was ook een van de gespreksonderwerpen tijdens de informele Euregioraadsbijeenkomst van 16 maart dit jaar. Er is inmiddels een concreet idee voor een uitwisselingsproject waarbij aan weerszijden van de grens best practices bezocht worden. Dit wordt door de 100.000+ steden verder uitgewerkt, maar moet openstaan voor alle Euregiolidgemeenten. Ook is er gesproken over een duurzame en schone binnenscheepvaart op de Rijn en de Waal, die erg belangrijk zijn voor onze Euregio. In het Duitse regionale dagblad NRZ stond een interview met de nieuwe voorzitter van de Niederrheinische Industrie- und Handelskammer, die ook het vervoer per schip aansprak, waarbij hij aangaf dat de model shift van weg naar water niet vergeten moet worden bij alle aandacht die naar de noodzakelijke verbetering van de weg- en spoorinfrastructuur gaat.

Punt 5b   Workshop “Mobiel grensoverschrijdend werken” van de Association of European Border Regions (AEBR)

De heer Kamps gaat kort in op deze bijeenkomst en geeft aan, dat bij de organisatie ook het Duitse Bondsministerie van Binnenlandse Zaken (BMI) was betrokken. De contacten tussen Nederland en Duitsland zijn zowel op deelstaat- als op nationaal niveau goed en er vinden regelmatig regeringsconsultaties op beide niveaus plaats. De Duitse regering heeft in het regeerakkoord voor de eerste keer in 30 jaar veel aandacht voor de grensregio's en heeft diverse initiatieven bedacht om de positie van grensregio's te verbeteren. Het BMI heeft zelfs een eigen team hiervoor ingericht. Op 19 en 20 mei vinden er in dit kader diverse bijeenkomsten in Berlijn plaats, waarbij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en van Binnenlandse Zaken in gesprek gaan met de grensregio's. Ook de Euregio Rijn-Waal woont deze bijeenkomsten bij. Dit is een goede ontwikkeling.

Punt 5c   Gezamenlijke scholingsbijeenkomst “Arbeidsmigranten”

Deze bijeenkomst was een gezamenlijke activiteit van het Innenministerium en het Arbeitsministerium van NRW en het GrensInfoPunt van de Euregio Rijn-Waal en had tot doel Duitse gemeenten te informeren over de omgang met Oost-Europese arbeidsmigranten die via Nederlandse uitzendbureaus in Nederland te werk worden gesteld en in Duitsland in ongeschikte woningen worden ondergebracht. De bijeenkomst toonde aan, dat het een lastig onderwerp blijft, dat het gemeentelijk niveau niet kan oplossen. Hier is nationale en Europese regelgeving voor nodig.

De heer Versluijs (Gemeente Beuningen) geeft aan dat er binnen de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen hierover een rapport met aanbevelingen is gepresenteerd. Niet elke gemeente maakt even veel haast met de aanbevelingen en ook in planologisch opzicht kan er nog veel verbeterd worden. Zo worden er nog steeds grote industrieterreinen gepland, waarbij geen rekening wordt gehouden met onderdak voor arbeidsmigranten, terwijl nieuwe bedrijvigheid leidt tot extra arbeidsmigranten.

De heer Kamps merkt op dat hoe strenger de regels in Nederland worden voor de huisvesting van arbeidsmigranten, des te meer ze in Duitsland worden ondergebracht. Daarbij ontbreekt het overzicht van wie er waar wanneer woont, omdat arbeidsmigranten zich pas na drie maanden hoeven te registreren, dan zijn zij vaak al weer weg en het valt niet te controleren. Het zijn de malafide uitzendbureaus die hiervan profiteren. Op 14 april ontving de Euregio de Duitse Europaparlamentariër Alexandra Geese en heeft Peter Hinze (lid van het Dagelijks Bestuur en burgemeester van Emmerich) dit onderwerp ook aangesproken. Zij was niet bekend met het probleem, maar zag hier wel meteen de ernst van in. Het is belangrijk dat lidstaten ook handvaten worden geboden om het misbruik van het vrije verkeer van personen tegen te gaan.

De heer Böhmer geeft an, dat deze situatie ook in 's-Heerenberg en Emmerich speelt, waarbij Montferland, net als bijvoorbeeld Overbetuwe wel betrokken is bij de huisvesting.

De heer Kamps sluit af met de opmerking, dat de echte aandacht bij de hogere overheden pas tijdens corona is gekomen en dat het voorlopig helaas nog wel een onderwerp zal blijven.

Rondvraag

Er zijn geen vragen of opmerkingen voor de rondvraag.

Besluit:

De agendapunten 5a t/m 5c worden ter kennisgenomen.

Punt 6   Presentatie INTERREG VA-project “Grensoverschrijdende samenwerking: Hanzesteden toen en nu” door Sarel Tempelman, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen

De heer Kamps geeft aan dat nu het leuke deel van de vergadering begint en verzoekt de heer Tempelman om het project “Grensoverschrijdende samenwerking: Hanzesteden toen en nu” voor te stellen.

Binnen het INTERREG VA-project “Grensoverschrijdende samenwerking: Hanzesteden toen en nu” werkten in de periode 2019 - 2022 de Hanzesteden in de Euregio Rijn-Waal (Maasbommel in de gemeente West Maas en Waal, Doesburg, Wesel, Emmerich en Kalkar) en daarbuiten nauw samen om de Hanzesteden in het Nederlands-Duitse grensgebied nog beter op de toeristische kaart te zetten. Daartoe hebben de projectpartners diverse producten ontwikkeld. De rode draad vormt hierbij de nieuwe ruim 450 km lange Hanzestedenfietsroute tussen Harderwijk en Neuss. Elke Hanzestad heeft daarnaast nog een lokale fietsroute gekregen, zodat men de Hanzesteden nog beter kan leren kennen. Een bijzonder hoogtepunt langs de fietsroute vormen de bijzondere levensgrote muurschilderingen die in diverse Hanzesteden (Maasbommel, Kalkar, Emmerich, Wesel en Doesburg (volgt nog)) zijn aangebracht. Deze eyecatchers wekken de historische Hanzetijd op bijzondere wijze tot leven. Ook zijn diverse leuke souvenirs bedacht zoals lekkere hanzekoekjes en een verfrissend hanzebiertje. Om er voor te zorgen dat de toeristen zich aan weerszijden van de grens welkom voelen, hebben de diverse horeca en andere toeristische bedrijven langs de route diverse cursussen gevolgd op het gebied van hospitality, cultuurverschillen en marketing.

Naar aanleiding van de presentatie vraagt de heer Versluijs naar de verbinding met de LF4, de langeafstandsfietsroute die langs de Nederlandse hanzesteden loopt. De heer Tempelman geeft aan, dat de nieuwe fietsroute hierop voortborduurde, waarbij de luisterverhalen en de augmented reality app een extra beleving aan de route toevoegen. Dit geldt ook voor de ontwikkelde producten en andere activiteiten. Zo is er in Zutphen een outside escape spel ontwikkeld. Ook de podcasts, die oorspronkelijk als scholingsmateriaal voor de horeca en recreatiesector bedoeld waren zijn openbaar toegankelijk gemaakt.

De heer Kamps vraagt na hoe het onderhoud van de website en de route is geregeld. De heer Tempelman geeft aan, dat de partners met elkaar de verplichting zijn aangegaan om het gehele product met alles wat er bij hoort in elk geval 5 jaar in stand te houden. Daarna is men gezamenlijk verantwoordelijk voor hoe het verder gaat. Dit geldt ook voor de muurschilderingen. De heer Münzner van de Stadt Kalkar vult aan, dat Kalkar een kleine, maar trotse Hanzestad is. Het project is voor Kalkar heel belangrijk, je moet zo iets een keer doen, maar het was wel een uitdaging om het geregeld te krijgen. Maar juist de samenwerking is ook met het oog op de toekomst heel belangrijk juist voor kleinere gemeenten, omdat men zo kan profiteren van de kennis en expertise van grotere gemeenten en professionele marketingbureaus. Ook de stadsgidsen, de historische verenigingen etc. profiteren van de deelname aan het project en de nieuwe impulsen die dit heeft opgeleverd.

De heer Kamps onderschrijft dit pleidooi van de heer Münzner en geeft aan dat het heel belangrijk is, dat dergelijke initiatieven worden opgepakt en verder gedragen. Juist een grensoverschrijdende invulling kan net dat beetje extra bieden.

De heer Kamps bedankt de heer Tempelman voor de zeer interessante presentatie en geeft aan, dat dit een heel belangrijk project is, omdat met dergelijke initiatieven de eenheid van het gebied wordt benadrukt.

Besluit:

Dit agendapunt is ter kennis genomen.

Punt 7   Sluiting

De voorzitter bedankt alle aanwezigen voor hun constructieve bijdrage en sluit de vergadering.

Aansluitend nemen de aanwezigen deel aan een korte rondleiding door het historisch centrum van Kalkar. De heer Münzner van de Stadt Kalkar laat de deelnemers o.a. de muurschildering zien die in het kader van het Hanzestedenproject is aangebracht. Ook wordt een bezoek gebracht aan de indrukwekkende Nikolaikirche.

26 april 2023, Heidi de Ruiter